

การเข้าเป็นสมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD) ของประเทศไทย

ภูมิหลัง

- ไทยและ OECD มีความร่วมมือมายาวนานกว่า ๒๐ ปี นับตั้งแต่ปี ๒๕๔๓ ที่ไทยเข้าร่วมโครงการประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (PISA) และมีความร่วมมือที่เข้มข้นมากขึ้นในปี ๒๕๖๑ เป็นต้นมา ผ่านการดำเนินโครงการ OECD-Thailand Country Programme (CP) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ไทยเข้าถึงองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีของ OECD ส่งเสริมการปฏิรูปของไทยหลากหลายสาขา อาทิ หลักธรรมาภิบาลขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาทุนมนุษย์ และการฟื้นฟูสีเขียว โดยปัจจุบัน ไทยและ OECD อยู่ระหว่างการดำเนินโครงการ CP ระยะที่ ๒ โดยมีสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และกระทรวงการต่างประเทศ (กต.) เป็นหน่วยงานประสานหลัก กำหนดเสร็จสิ้นโครงการในปี ๒๕๖๙
- มติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ มอบหมายให้ กต. ศึกษาถึงความพร้อม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ที่ไทยจะได้รับจากการเข้าเป็นสมาชิก OECD ซึ่ง กต. ได้จ้างสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย (TDRI) ศึกษาเรื่องดังกล่าว โดยผลการศึกษาพบว่า ไทยจะได้รับประโยชน์จากการเข้าเป็นสมาชิกแบบ full member มากกว่า non-member
- จากการดำเนินความร่วมมือที่เข้มข้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งช่วยให้ไทยมีมาตรฐานที่สอดคล้องกับมาตรฐาน OECD ในระดับหนึ่ง กอปรกับผลการศึกษาของ TDRI นั้น สศช. จึงประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมข้อมูลการประเมินความพร้อมและความเห็นของหน่วยงานต่อการสมัครเข้าเป็นสมาชิก OECD เพื่อประกอบการเสนอเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ซึ่งได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๖ เห็นชอบต่อร่างหนังสือแสดงเจตจำนงของประเทศไทยในการเข้าเป็นสมาชิก OECD พร้อมทั้งมอบหมายให้ สศช. และ กต. เป็นหน่วยงานประสานหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในการเข้าเป็นสมาชิก OECD ของประเทศไทย
- เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ กต. ได้ยื่นสำเนาหนังสือแสดงเจตจำนงฯ ลงนามโดยนายกรัฐมนตรี ให้กับ OECD ซึ่งถือเป็นการสมัครเข้าเป็นสมาชิกโดยสมบูรณ์ และเมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๗ คณะผู้แทนไทยได้เดินทางไปยังสำนักงานใหญ่ OECD กรุงปารีส เพื่อยื่นต้นฉบับหนังสือดังกล่าว และเข้าร่วมการหารือวาระพิเศษร่วมกับคณะมนตรี OECD (OECD Council) เพื่อขอรับการสนับสนุนในการเข้าเป็นสมาชิกและเริ่มกระบวนการพิจารณาโดยเร็ว
- เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๗ คณะมนตรี OECD มีมติเปิดกระบวนการการหารือ (Accession Discussions) กับประเทศไทยเพื่อเข้าเป็นสมาชิก OECD^๑ และเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗ OECD ได้เผยแพร่แผนการดำเนินการเพื่อเข้าเป็นสมาชิก (Accession Roadmap)^๒ ซึ่งเป็นเอกสารสำคัญที่ระบุเงื่อนไข ข้อกำหนด และขั้นตอนการเข้าเป็นสมาชิก OECD ของประเทศไทย รวมทั้งกำหนดให้ไทยรวบรวมรายชื่อผู้ประสานงานหลักของคณะกรรมการ OECD (OECD Committee) จำนวน ๒๖ คณะ ที่จะประเมินการเข้าเป็นสมาชิกของไทย เพื่อประสานงานในกระบวนการเข้าเป็นสมาชิก OECD
- เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๗ นายกรัฐมนตรีได้ลงนามในคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๔๐๓/๒๕๖๗ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับการดำเนินงานในการเข้าเป็นสมาชิก OECD ของประเทศไทย โดยมีนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ รองนายกรัฐมนตรี (นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ) เป็นรองประธานกรรมการคนที่ ๑ รองนายกรัฐมนตรี (นายพิชัย ชุมสายวิจิตร) เป็นรองประธานกรรมการคนที่ ๒ และมี สศช. กต. และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (สคก.) เป็นฝ่ายเลขานุการ

^๑ [https://one.oecd.org/document/C\(2024\)87/FINAL/en/pdf](https://one.oecd.org/document/C(2024)87/FINAL/en/pdf)

^๒ [https://one.oecd.org/document/C\(2024\)118/FINAL/en/pdf](https://one.oecd.org/document/C(2024)118/FINAL/en/pdf)

- เมื่อวันที่ ๒๙ - ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๗ เลขาธิการ OECD เดินทางเยือนไทยอย่างเป็นทางการ เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมเปิดตัวกระบวนการหารือเพื่อเข้าเป็นสมาชิก OECD ของไทย และได้ส่งมอบแผนการดำเนินการเพื่อเข้าเป็นสมาชิกให้กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ในกิจกรรมดังกล่าวยังมีการเสวนาสร้างความตระหนักรู้ในการเข้าเป็นสมาชิก OECD และในโอกาสนี้ เลขาธิการ OECD ยังได้เข้าเยี่ยมคารวะนายกรัฐมนตรี เพื่อหารือประเด็นความร่วมมือและบทบาทของภาคส่วนต่าง ๆ ในการสนับสนุนกระบวนการเข้าเป็นสมาชิก OECD ของไทยอีกด้วย
- มติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ รับทราบความคืบหน้าการดำเนินงานในการเข้าเป็นสมาชิก OECD ของไทย และเห็นชอบการอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ งบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการการดำเนินการกระบวนการเข้าเป็นสมาชิก OECD โดยแบ่งเป็น เงินอุดหนุนให้กับ OECD เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายกระบวนการเข้าเป็นสมาชิก ปี ๒๕๖๗ และปี ๒๕๖๘ (ปีปฏิทิน) และค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการต่างประเทศชั่วคราวเพื่อเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการ OECD ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ สศช. ได้ดำเนินการชำระเงินอุดหนุนให้กับ OECD แล้ว
- เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๘ นายกรัฐมนตรีเป็นประธานการประชุมคณะกรรมการกำกับการดำเนินงานในการเข้าเป็นสมาชิก OECD ของประเทศไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘ โดยที่ประชุมมีมติเห็นชอบการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนการเข้าเป็นสมาชิก OECD อาทิ การตั้งเป้าหมายในการเข้าเป็นสมาชิก OECD ภายในปี ๒๕๗๓ การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ๓ คณะ เพื่อดำเนินการในประเทศ ระหว่างประเทศ และด้านกฎหมายและกฎระเบียบ และการมอบหมายทุกหน่วยงานสนับสนุนการเข้าเป็นสมาชิก OECD ของไทย

กระบวนการเข้าเป็นสมาชิก OECD ของไทย

กระบวนการเข้าเป็นสมาชิก OECD ของไทย แบ่งเป็น ๒ กระบวนการหลัก ๑๐ ขั้นตอนย่อย ดังนี้

- กระบวนการสมัครเข้าเป็นสมาชิก ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน ได้แก่ (๑) ประเทศผู้สมัครยื่นหนังสือแสดงเจตจำนงอย่างเป็นทางการในการสมัครเข้าเป็นสมาชิก โดยเลขาธิการ OECD จะแจ้งเรื่องไปยังคณะมนตรี OECD ซึ่งประกอบด้วยประเทศสมาชิกทั้ง ๓๘ ประเทศ (๒) เลขาธิการ OECD จัดทำข้อมูลของประเทศผู้สมัครตามกรอบการพิจารณาการเข้าเป็นสมาชิก OECD (OECD Framework for the Consideration of Prospective Members)^๓ ให้กับคณะมนตรี OECD (๓) คณะมนตรี OECD พิจารณาข้อมูลดังกล่าวเพื่อประกอบการตัดสินใจการเปิดกระบวนการหารือเพื่อเข้าเป็นสมาชิกให้กับประเทศผู้สมัคร (๔) เมื่อคณะมนตรี OECD มีมติเห็นชอบเปิดกระบวนการหารือฯ และประเทศผู้สมัครตอบรับเข้าร่วมแล้ว เลขาธิการ OECD จะจัดทำแผนการดำเนินการเพื่อเข้าเป็นสมาชิกให้กับประเทศผู้สมัครต่อไป
- กระบวนการเข้าเป็นสมาชิก (Accession Process) ประกอบด้วย ๖ ขั้นตอน ได้แก่ (๕) ภายหลังที่ได้รับแผนการดำเนินการเพื่อเข้าเป็นสมาชิกแล้ว ประเทศผู้สมัครต้องยื่นข้อตกลงเบื้องต้น (Initial Memorandum: IM) ซึ่งเป็นข้อมูลประเมินความสอดคล้องในเบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย นโยบาย และแนวปฏิบัติของประเทศผู้สมัครกับมาตรฐานของ OECD (๖) การประเมินทางเทคนิคเชิงลึก (Technical Reviews) ร่วมกับคณะกรรมการ OECD จำนวน ๒๖ คณะ โดยคณะกรรมการจะให้ข้อเสนอแนะแก่ประเทศผู้สมัครในการปรับมาตรฐาน และประเมินความมุ่งมั่นและความสามารถของประเทศผู้สมัครในการปฏิบัติตามตราสารทางกฎหมายของ OECD รวมถึงนโยบายและแนวปฏิบัติของประเทศผู้สมัครเมื่อเทียบกับนโยบายและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของ OECD (๗) เมื่อผ่านการประเมินแล้ว คณะกรรมการจะนำเสนอข้อคิดเห็นทางการ (Formal Opinion) ซึ่งเป็นการสรุปผลการประเมิน และประเทศผู้สมัครยื่น Final Statement ต่อคณะมนตรี OECD (๘) คณะมนตรี OECD มีมติเอกฉันท์ และออกหนังสือเชิญประเทศผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิก (๙) ประเทศผู้สมัครและ OECD ลงนามความตกลงการเข้าเป็นสมาชิก ซึ่งถือเป็นการยอมรับข้อผูกพันทางกฎหมาย และ (๑๐) เข้าเป็นสมาชิกโดยสมบูรณ์ โดยให้นับวันที่ยื่นฝากความตกลงฯ ให้กับรัฐบาลฝรั่งเศส เป็นวันที่เข้าเป็นสมาชิกโดยสมบูรณ์ ทั้งนี้ ระยะเวลาของกระบวนการ

^๓ <https://www.oecd.org/mcm/documents/C-MIN-2017-13-EN.pdf>

เข้าเป็นสมาชิกไม่มีระยะเวลาที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับความสามารถของประเทศผู้สมัครในการดำเนินการให้สอดคล้องกับมาตรฐานของ OECD

ประโยชน์และผลกระทบของการเข้าเป็นสมาชิก OECD

- การเข้าเป็นสมาชิก OECD เต็มรูปแบบจะทำให้ไทยได้รับประโยชน์ในหลายด้าน อาทิ การปฏิรูปโครงสร้างหลายมิติและมีมาตรฐานเทียบเท่าสากล การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและโอกาสเข้าถึงตลาดประเทศสมาชิก การเข้าถึงฐานข้อมูลเศรษฐกิจโลกที่หลากหลาย การได้รับคำปรึกษาและความช่วยเหลือทางวิชาการจาก OECD และการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและส่งเสริมบทบาทไทยในเวทีโลก อย่างไรก็ตาม การเข้าเป็นสมาชิกอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมในบางเรื่อง โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดจากการเข้าเป็นภาคีตราสารทางกฎหมายของ OECD ที่มีผลผูกพันกฎหมายภายในประเทศของไทย (legally binding) อาทิ การแข่งขันทางการค้าและบริการที่เพิ่มสูงขึ้น ความผันผวนต่ออัตราแลกเปลี่ยนจากการไหลเข้าออกของเงินทุนระยะสั้น และการเปิดเสรีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ทั้งนี้ OECD เปิดให้ประเทศสมาชิกสามารถจัดทำข้อสงวนการลงทุนในบางกิจการให้เฉพาะผู้ประกอบการภายในประเทศได้ รวมถึงการเจรจาขอจัดทำข้อสงวนอื่น ๆ เพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติเป็นสำคัญ ซึ่งไทยจะต้องดำเนินการภายในประเทศเพื่อลดผลกระทบดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้นเมื่อเข้าเป็นสมาชิก OECD อย่างเต็มรูปแบบ

เครือข่ายภาคธุรกิจเอกชนของ OECD (Business at OECD: BIAC)

- เป็นการรวมกลุ่มของผู้แทนภาคเอกชนจากประเทศสมาชิก OECD มีบทบาทสำคัญในการให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานของ OECD ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรอบด้าน อาทิ การปกป้องตลาดเสรี การแก้ไขแรงงานขาดทักษะ การส่งเสริมการลงทุนระหว่างประเทศ การสร้างความยืดหยุ่นด้านสาธารณสุขและอาหาร การพัฒนานโยบายดิจิทัล เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนผ่านอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ยังมีความร่วมมือและการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายภาคธุรกิจชั้นนำระดับโลก อาทิ B7 B20 และสภาที่ปรึกษาธุรกิจอาเซียน (ASEAN BAC)
- การเข้าเป็นสมาชิก OECD จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนในการปฏิบัติตามมาตรฐาน OECD ซึ่งจากกรณีตัวอย่างประเทศเกาหลีใต้ที่ภาคเอกชนมีบทบาทสำคัญอย่างมากในกระบวนการเข้าเป็นสมาชิคนั้น สามารถทำให้ประเทศได้รับความเชื่อมั่นจากนักลงทุนและมีพลวัตทางธุรกิจสูง ทั้งนี้ ผู้แทน OECD พร้อมให้การสนับสนุนและเชิญชวนให้ภาคเอกชนไทยเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการให้ได้มากที่สุด ผ่านการดำเนินความร่วมมือกับ BIAC
- ปัจจุบัน คณะกรรมการร่วมภาคเอกชน ๓ สถาบัน (กกร.) มีสถานะเป็น Observer ใน BIAC^๔ ซึ่งเป็นสถานะสำหรับประเทศที่ไม่ใช่สมาชิก OECD รวมถึงประเทศที่อยู่ในกระบวนการเข้าเป็นสมาชิก OECD โดยเมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ประธาน กกร. และคณะได้เข้าร่วมการประชุม BIAC General Assembly ซึ่งเป็นการเข้าร่วมการประชุมครั้งแรกของภาคเอกชนไทย เพื่อหารือแนวทางส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้า และประเด็นอื่น ๆ ที่มีผลต่อภาคธุรกิจไทยและเศรษฐกิจโลก^๕

การดำเนินกระบวนการเข้าเป็นสมาชิก OECD ของไทยในปัจจุบัน

- ปัจจุบัน ไทยอยู่ระหว่างการดำเนินการในขั้นตอนที่ ๕ คือการจัดทำข้อตกลงเบื้องต้น โดย สคก. ได้พัฒนาระบบ Portal ที่ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการแปลตราสารทางกฎหมายของ OECD จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย^๖ เพื่อเผยแพร่ให้กับสาธารณชน และอำนวยความสะดวกให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกรอกข้อมูลการประเมินความสอดคล้องของกฎหมาย นโยบาย และแนวปฏิบัติภายในประเทศ กับตราสารทางกฎหมายของ OECD เพื่อประกอบเป็นข้อตกลงเบื้องต้น

^๔ <https://www.businessatoecd.org/global-network>

^๕ <https://www.jsccib.org/news/detail/business-at-oecd-biac-general-assembly>

^๖ <https://th2oecd.ocs.go.th/>

- เมื่อเดือนมีนาคม - เมษายน ๒๕๖๘ สศช. ได้ทดสอบระบบ Portal ดังกล่าวกับหน่วยงานนำร่อง และมีแผนจะจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop on Initial Memorandum) เพื่ออธิบายการใช้งานระบบให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ในวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๘ ทั้งนี้ คาดว่าไทยจะสามารถยื่นข้อตกลงเบื้องต้นให้กับ OECD ได้ภายในปี ๒๕๖๘
- ปัจจุบัน ไทยยังมีสถานะเป็นประเทศผู้สมัครที่อยู่ในกระบวนการเข้าเป็นสมาชิก OECD (Accession Candidate Country) สามารถเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการ OECD และคณะทำงานอื่น ๆ ได้ทั้งหมดยกเว้นวาระการประชุมที่เป็นความลับ และสามารถเข้าถึงเอกสารได้ทั้งหมดแต่ไม่สามารถร่วมตัดสินใจได้ นอกจากนี้ ไทยได้เข้าเป็นภาคีตราสารทางกฎหมายของ OECD จำนวน ๑๒ ฉบับ^๗ จาก ๒๗๓ ฉบับ^๘ และจะเข้าเป็นภาคีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ตลอดกระบวนการเข้าเป็นสมาชิก OECD อันจะช่วยส่งเสริมให้ไทยมีมาตรฐานที่เป็นสากลมากขึ้น

การขับเคลื่อนการดำเนินงานภายในประเทศของไทย ในระยะถัดไป

- เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๘ นายกรัฐมนตรีเห็นชอบรายงานการประชุมคณะกรรมการกำกับการดำเนินงานในการเข้าเป็นสมาชิก OECD ของประเทศไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘ และเห็นชอบให้ สศช. เสนอผลการประชุมฯ ต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งปัจจุบัน สศช. อยู่ระหว่างการเตรียมเสนอเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเพื่อรับทราบผลการประชุมดังกล่าว เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเริ่มดำเนินการขับเคลื่อนการเข้าเป็นสมาชิก OECD ของไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะหน่วยงานที่จะต้องร่วมดำเนินการในขั้นตอนการจัดทำข้อตกลงเบื้องต้น และหน่วยงานที่จะต้องดำเนินการประเมินทางเทคนิคร่วมกับคณะกรรมการ OECD ๒๖ คณะ ที่จะประเมินการเข้าเป็นสมาชิก OECD ของไทย
- สศช. อยู่ระหว่างการเสนอนายกรัฐมนตรีลงนามคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ๓ คณะ ประกอบด้วย (๑) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานภายในประเทศเพื่อเข้าเป็นสมาชิก OECD โดยมี สศช. เป็นฝ่ายเลขานุการ (๒) คณะอนุกรรมการสร้างความสัมพันธ์กับ OECD โดยมี กต. เป็นฝ่ายเลขานุการ และ (๓) คณะอนุกรรมการปรับกฎหมายและกฎระเบียบตามมาตรฐาน OECD โดยมี สศก. เป็นฝ่ายเลขานุการ
- สำหรับการสร้างความตระหนักรู้ในการเข้าเป็นสมาชิก OECD ของไทย สศช. มีแผนจะดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตามที่ได้เคยจัดการกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการเข้าเป็นสมาชิก OECD ให้กับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน การพัฒนาเว็บไซต์การเข้าเป็นสมาชิก OECD ของไทย และการผลิตสื่อ podcast ผ่านช่อง YouTube “Let’s Get Global เรื่องเล่าเคล้าความรู้”^๙ รายการที่บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการดำเนินความร่วมมือระหว่างประเทศที่ สศช. รับผิดชอบ ซึ่งรวมถึงเรื่องการเข้าเป็นสมาชิก OECD ของประเทศไทยด้วย

* * * * *

กองยุทธศาสตร์และประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๒๔ เมษายน ๒๕๖๘

bit.ly/43SdmE0
เว็บไซต์ TH2OECD

^๗ <https://legalinstruments.oecd.org/en/adherences> กดคำว่า Adherent(s)* และเลือก Thailand แล้วกด Search

^๘ <https://legalinstruments.oecd.org/en/>

^๙ <https://www.youtube.com/@Letsgetglobal24>